

Semja skal rudda slóð fyrri samvinnu

Oddagrein

STUTT fyrri jól frættist, at óformellu prátini millum leiðararnar báðar í føroysku og bretska samráðingarnevndunum hava sett veruliga gongd á aftur marknamálið, sum annars heilt steðgaði upp undir undanfarna landsstýri. Bæði lögmaður og formaðurin í føroysku samráðingarnevndini sögdu við blaðið, at nú nærkaðist eini semju í málinum, tó at allar súður ikki vóru syftar. Enn var nógv at fáa uppá pláss, áðrenn nokur avtala kundi undirskrivað av báðum partum. At lögmaður úttaladi seg til Sosialin beint fyrri jól fekk ilt í formannin í Uttanlandsnevndini. Hann helt tað ikki vera rætt av logmanni at fara í bloðini, áðrenn nevndin varð kunnað um málið. Seinni hevur hann fingið frágreiðing frá logmanni og sigur seg vera nøgdan við hana og staðfestir um somu tíð, at tað gongur tann rætta vegin í málinum. So er tað komið uppá pláss.

SUM málið liggur í lotuni tykist loysn í ljósmála. Hetta eiga vit øll at fegnast um, men tá einki er líkið fram um, hvussu henda møgulega loysnin fer at siggja út er ringt at gera nakrar viðmerkingar. Tó vita vit so mikið, at tað verður samráðst út frá miðlinjuprinsippinum. Men tá talan er um fleiri versiónir av hesi miðlinju og grásonur millum hesar, er sjálvandi ilt at meta um, hvar eitt mark fer at vera og í hvønn mun vit og hin parturin missa.

VIT hava áður á hesum stað gjørt vart við, at upprunaligu bretska krøvini vóru fullkomiliga órimulig. Vit hava eisini sett spurningin, um bretar hava verið so taktiskir, at teir ongantíð hava roknað við at fáa nakað viðhald í sínum upprunakrævi men vitandi og miðvíst hava brúkt hetta til at fáa tað burtur úr í sluttspurtinum, sum teir nú møgulega siggja út til at fáa. Hetta eru so metingar. Men tá bæði samráðingarfólk, lögmaður og uttanlandsnevnd siggja nakað positivt í tí loysn, sum arbeið verður við, so mugu vit bara seta okkara álit á, at hetta er tann loysnin, sum tænar og gagnar okkara landi og fólk. Vit kunnu sjálvandi ongantíð vera vis í, at ikki bretar eftir eina semju verða fyrstir at finna oljukeldur og tað kanska í einum øki, sum undan semjuni lá okkara megin okkara versión av miðlinjuni.

TAÐ hevur sum heild verið arbeitt skilagott frá okkara síðu í hesum máli, og okkara politikarar hava stórt sæð dugað at staðið saman. Nú mugu vit bara vóna, at teir eisini standa saman, tá ein møguleg avtala verður gjord. Vit hava øll verið samd um at virka út frá miðlinjuprinsippinum. Fyri at koma til sættis tykist so vera neyðugt at taka hædd fyrri, at bretar hava eina aðra útleigging av somu miðlinju. Tá hetta málið er komið uppá pláss mugu føroyskir og bretsir myndugleikar fara undir eitt konstruktivt samstarv eitt nú á oljuøkinum í sambandi við útjóðingar, framtidar infrastruktur, tænastruving osfr.

Sosialurinn

Viðmerking:

Førningurinn á Landsverkfrøðinginum

Nógv fólk munnu undra seg stórliga um, hvussu tað ber til, at fólk hjá Landsverkfrøðinginum soleiðis brúkar krefur og evni til eitt strið, sum fyrri so mangan tykist tapt uppá forðand.

Órsøkin er rættiliga greið: Fólk hjá Landsverkfrøðinginum hevur ein fornig á sínum herðum, sum vit ikki soleiðis undir víðari vilja kasta fyrri borið.

Føroya fólk hevur krav uppá upplýsingar hesum viðvíkjandi, men innitil tígariseið hevur umsitingin í Tinganesi á ongan hátt verið nokur hjálp – heldur øvugt. Tann einasta upplýsingin, sum alment er komin hadani, er tann ákera, sum landsstýrismaðurin alment gav okkum: eingi evni til at samstarva og ikki evni til at geva upplýsingar!

Ein spurningur í hesum striði er reinsur fakfelagsspurningur. Hendan spurningin blanda vit okkum sum so ikki í, og sum skilst á lógmanni í útvarpinum hós-kvalið, so er hesin spurningur um at koma undir land.

Fyrising

Landsverkfrøðingurin hevur ein 50 ára gamlan fyrisingarligan fornig. Hetta, sum kann tykist so einfalt, tað verður gjørt rætt, at víðgæra hvort einasta mál við fleiri ymiskum sjónarmiðum og koma til eina niðurstøðu, sum allir partar so ella so kunnu liva við og at eingin liggur beinleiðis eftir.

Tað finnst so ymisk sjónarmið í einum samfelag. Har finnst so ymiskir dagsordarir og so ymisk virði, sum havast skulu í huga.

Har finnst so ymiskar søgur, sum tilsaman geva teim ymsu partunum eina stöðu í einum máli. Tann fyrisingarliga uppgávan er at finna hesa stöðuna hjá hvørjum einstøkum parti og so harfrá at finna leiðir fram eftir, øllum partum at gagni og soleiðis at allir partar skilja og góðtaka gongdina.

Tað er hesin fornigurinn, sum í hesum tíðum hoyrist í telefonasamrøðum til fyrrverandi landsverkfrøðing og til okkum, sum standa í hesum striði. Tað er hesin fornigurinn, sum vit siggja í blaðsamrøðum við onkrar av okkara samskiptispartum – eisini teimum, sum vit ikki altíð vóru so samd við.

Eisini í dag liggja aktuelt mál, sum væl kundu givið landsstýrismanninum mangt høvudbrygg. Men hesin fyrisingarligi fornigurinn hjá Landsverkfrøðinginum megna eisini at tosa við fólkini í hesum málium fyrri at geva landsstýrismanninum frið til henda bardagan fyrst – so koma vit aftur til onnur

mál seinni.

Hetta er helst tann týðningarmesti fornigurinn, tí hann stýrir so mongum øðrum.

Hetta er partur av tí fornig, sum vit verja.

Starvsfólkapolitikkur

Landsverkfrøðingurin hevur virkað síðan 1. apríl 1948 og hevur øll áriini savnað dugandi fólk. Hetta við starvsfólkapolitikki er nú vorðið eitt slag av einum gandaorði.

Fakfeløgini og umsitingin arbeiða í lotuni við at orða ein starvsfólkapolitik. Hetta er helst skilagott, men enn eru tað spurningar um smávegis skeiðluttokur og onkra starvsfólkasamrøðu.

Men hvat er grundin til, at á Landsverkfrøðinginum starvast fólk, sum aðrastaðni í landinum kundu forvunnið sær væl hægri løn fyrri sama arbeiði?

Hvat er grundin til, at fólk frá Landsverkfrøðinginum í teim vánaligu tíðunum kundu søkja sær starv alla møgulega staði á knøttinum?

Hvat er grundin til, at fólk á Landsverkfrøðinginum leggja so nógv fyrri í sambandi við t.d. kavaruddingina? Vit onnur halda næstan, at tey seta liv og heilsu í vága – um vit ikki fingur trygd fyrri tí ov-ugta við bæði argumentum og hagtølum.

Hvat er grundin til, at tey leggja seg ímillum, har trupulleikar stinga seg upp?

Hvat er grundin til, at tey lata ymiskar lortaspanir koma yvir sín kropp uttan at muta ímóti?

Órsøkin er einföld. Starvsfólk verður virðismett og ymisku viðurskiftini í einum langum lívi koma havd í huga í sambandi við arbeiðspláss. Spurningurinn um fakligt umhvørvi verður alla tíðina viðgjörður, og fólk skulu ikki bert hava arbeiðsfrið – tey skulu eisini hava rímliga modernaðar arbeiðsumstøður.

Hesin fornigurinn hevur ofta staðið sína roynd, seinast í sambandi við ógvusligu niðurskurðirnar fyrst í 90-unum, tá vit skuldu skera um 400 mió. kr. av umsetninginum yvir eitt 4 ára skeið. Løgtindið og landsstýrið fekk ikki trupulleikar av Landsverkfrøðinginum – heldur var tað hann saman við fiskivinnuni, sum tók tað stóra skallið uttan eitt alment suff.

Starvsfólkapolitikkur er so mangt og helst bert tað til at orða partar av honum. Men at skapa veruligar fortreytir fyrri at broyta ferð og kós í so litlum samfelag sum okkara og við so hugum fakligum stöði krevur veruligt leiðsluhegni.

Hesin fornigurinn er at kalla eins týðningarmikil, sum tann fyrisingarligi forn-

ingurinn, tí tað vera altíð menniskju, sum skulu lyfta uppgávurnar.

Hetta er partur av tí fornig, sum vit verja.

Samstarvið uttanefir

Nógv verður tosað um fullveldi í hesum tíðum. Nógv verður tosað um "globalisering", altjóðagerð o.s.fr. Nógv verður eisini tosað um vitan á hugum stöði.

Hetta er ikki nakað, sum soleiðis tilvildarliga kemur, sum danska flaggið sigst vera dottið niður av himni. Samstarv uttanefir krevur stóra orku, stórt hegni og ofta og títt eisini sín part av hegni.

Fyri eitt vegaverk, asfaltverk, skervverk, havnaumsiting, brunaumsiting, entreprenørirki o.s.fr., sum Landsverkfrøðingurin fevnir um, er hetta sjálv livsnevni til fakligt umhvørvi og skilagóðar avgerðir, landi og fólk at gagni.

Við samstarvinum uttanefir fáast persónligar kontaktir, vegleiðingar og signal, sum tilsaman visa á eina kós fram eftir.

Við samstarvinum uttanefir fæst dagført fakligt umhvørvi hjá tí einstaka medarbeiðaranum, har slíkt krevst.

Við samstarvinum uttanefir fæst breiddin í fyrisingini, har víst kann á so ymiskar sjónarvinklar, sum sjálvsagt ikki allir koma fyrri í hvørjum landi sær.

Landsverkfrøðingurin hevur ymisk slík samskipti uttanefir, men serliga NVF og PIANC eru verð at taka fram beinleiðis.

NVF (Nordisk Vejteknisk Forbund) er norðurlenska vegasamskipanin, har vegastjórar og fakfólk hittast regluliga. Føroyar hava sjálvstøðugan status í NVF síðan 1975, og hava limir í fleiri arbeiðsbólkum. Vit brúka rættiliga stóra orku til hetta samstarv og fáa hendaðvegin dagfórta vitan um bæði fyrisingar og fak.

Hetta samstarv er sjálvsagt treytað av, at har er ein vegastjóri við eini hósikilgar tign. Tann dagin, hesin vegastjóri feroyinga bert er ein ella annar hísini, so er samstarvið gjøgnum NVF úthólað og fáir uttanlands tíma at tosa við okkum. Í fyrsta líti fáment. Tað mega vit liva við og tað liva hini við. Men gera vit okkum primitivt, so eru eisini hesi virði søplaði burtur. Tað tók annars fleiri ár og stóra orku at byggja hetta upp.

PIANC (Permanent International Association of Navigation Congresses) er altjóða felagsskapur fyrri havnir. Hesum samstarvið hava vit verið í síðan 1984 og gjøgnum væla arbeiði Mikkjals, sála, hava vit fingið eitt slag av sjálvstøðugum status, so

leiðis at vit hava mótirett í ovasta ráðnum. Í hesum sita sostatt ein limur fyrri USA og ein limur fyrri Føroyar!

Í PIANC eru eisini arbeiðsbólkar, sum arbeiða við einstøkum spurningum í Working Groups. Úrslitið verður skrivað í eini frágreiðing. Vit hava higartil verið við í trimum slíkum Working Groups.

Størsta virði í PIANC eins og í øðrum samstarvum er sjálvsagt persónligu kontaktirnar, sum í hesum føri ikki bert eru norðurlenskar, men kring allan knøttin. Soleiðis fáa vit alla tíðina dagfórta vitan um, hvussu skipanir innan havnir og siglingarleiðir virka kring knøttin.

Hetta samstarv er formelt treytað av eini formellari havnaumsiting í landinum. Verður Landsverkfrøðingurin avtíkin, so er sera trupult at fasthalda hetta samstarv á nokrum rimilugum stöði.

Tann fyrisingarligi fornigurinn og tann starvsfólkapolitikski fornigurinn eru væl teir týðningarmestu og teir, sum eru grundarsteinar undir øðrum. Samstarvið uttanefir er tað mest viðkvæma. Tað er slíkt samstarv, sum kann brotast niður yvir eina nátt, men nýstáð skulu ár og tár til at byggja tað upp. Hvør minnst ikki ein fyrrverandi lógmann, sum hjálparleysur stóð uttanfyrri Norðurlandshúsið, men sum ikki slapp inn? Eingin hevði slóðað gótuna!

Hetta er partur av tí fornig, sum vit verja.

Fakbreidd

Fakbreidd til rekka upp alla ta vitan, sum liggur goymd í Landsverkfrøðinginum, so hevði henda grein verið longri enn flestu bløð vildu tikið ímóti. Tað er kanska heldur ikki so áhugavert at fara niður í slíkar smálutir, tí ein og hvør í hesum landinum veit, at tað ber til at ringja til stovnin um at kalla alla, sum hevur við byggivirksemi ella telduvirksemi at gera, umframt so mangt annað harimillum og við síðuna av.

Tað er minni sjálvsagt, at henda vitan liggur á so fáum herðum. Sum eitt dømi skulu vit nevna havnaðeildina, har 6 fóst fólk starvast, umframt ein "student", sum oftast er eitt til tvey ár millum studentaskúla og framhaldandi lestur.

Deildin tekur sær, sum heitið sigur, av havnum kring landið, hóast teir flestu eru kommunalar. Samstarv var við tað kallað hvern bygðaráðlim í landinum um alt frá einum pullarti til framhaldandi ættlari um havna- og lendingsbyggingar.

greinin endar á síðu 19